

# Vještačenje kao dokazno sredstvo u kognicionim postupcima

Slobodan Stanišić

*Prof. dr sci. iur, advokat i vanredni profesor Fakulteta pravnih nauka Univerziteta Apeiron Banja Luka, Bosna i Hercegovina, advokat@blic.net*

**Rezime:** U tekstu se razmatraju opšta pitanja o pojmu i funkciji vještaka u svim kognicionim postupcima, odnosu organa koji vodi postupak i vještaka, s posebnim osvrtom na karakteristične propuste učesnika u postupku prilikom predlaganja, određivanja, izrade vještačenja i izvođenja dokaza vještačenjem.

**Ključne riječi:** vještak, vještačenje, dokazi, kognicioni postupci

**Datum prijema rada:** 13. juni 2014.

**Datum odobrenja rada:** 22. novembar 2014.

## UVODNA RAZMATRANJA

U svakom kognicionom postupku<sup>1</sup> kojem je cilj spoznaja pravno-relevantnih činjenica za donošenje odluke o postojanju ili nepostojanju nekog subjektivnog prava, bez obzira da li je on sudski, upravni ili pak postupak pred nekim drugim nadležnim organom, postoji potreba da se, radi utvrđenja ili razjašnjenja određenih činjenica za koje je potrebno posebno stručno znanje kojim organ pred kojim se postupak vodi ne raspolaže, angažuju lica koja zahvaljujući svojoj stručnosti i iskustvu mogu pomoći nadležnom organu da utvrdi i razjasni takve važne činjenice.

Utvrđenje ili razjašnjenje pravno-relevantnih činjenica koje bi mogle biti važne za ocjenu istinitosti navoda koji su predmet dokazivanja vrši se uz pomoć vještaka u okviru procesne radnje izvođenja dokaza vještačenjem.

Značaju i funkciji ove procesne radnje u kognicionim postupcima posvećuje se velika pažnja u pravnoj nauci, legislativi i sudskoj praksi, što potvrđuju brojni naučni radovi, te najnovija zakonska rješenja i judikati.<sup>2</sup>

## 1. Pojam vještaka i vještačenja

**Vještak**<sup>3</sup> je lice koje po nalogu suda ili drugog organa

koji vodi postupak, „primjenjuje naučna ili stručna znanja, vještine ili metode na činjenice koje predstavljaju predmet vještačenja“<sup>4</sup>.

Stručno znanje vještaka može se odnositi na razne grane tehničkih nauka kao što je mašinstvo, elektrotehnika, arhitektura, građevinarstvo, grane medicinskih nauka kao što je hirurgija, traumatologija, neuropsihijatrija, geodeziju, saobraćaj, zaštitu na radu, knjigovodstvo, zanatstvo i slično.

**Vještačenje** je procesna radnja dokazivanja koja ima za cilj utvrđivanje pravo-relevantnih činjenica u određenom kognicionom postupku.

## 2. Sadržaj i funkcija vještačenja

**Iskaz vještaka** kao krajni rezultat procesne radnje koja se zove izvođenja dokaza vještačenjem se sastoji od nalaza i mišljenja.

**Nalaz vještaka** predstavlja „sadašnje stručno zapažanje vještaka potrebno za utvrđenje sadržaja neke relevantne činjenice“, dok **mišljenje vještaka** predstavlja „lični stav vještaka o značenju, vjerovanju, uzrocima i posljedica određenih činjenica koje bi mogle biti važne za utvrđivanje istinitosti u dokazivanju.“<sup>5</sup>

Vještaci, dakle, mogu da samo obavještavaju sud ili drugi organ koji vodi postupak o svom nalazu tj. zapažanju ili pak da istima, svojim stručnim znanjem pomažu da izvede za-

<sup>1</sup> Postupci u kojem organ koji vodi postupak dolazi do spoznaje odnosno saznanja za činjenice koje su važne za razrješenje konkretnog pravnog odnosa. (Lat. *cognitio* = upoznavanje, saznanje)

<sup>2</sup> Vidi čl.147-163 Zakona o parničnom postupku (Službeni glasnik Republike Srpske br.58/03; 85/2003 i 74/2005, 63/07, 49/09 i 61/13) - u daljem tekstu ZPP koji je u gotovo identičnom tekstu usvojen u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

<sup>3</sup> Vještak (eng. *expert witness*; njem. *Sachverstaendige*)

<sup>4</sup> J. Čizmić, Komentar Zakona o parničnom postupku, Sarajevo, 2009, str.344

<sup>5</sup> Triva-Belajec-Dika, Građanskono procesno pravo, VI izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Informator, Zagreb, 1986, str.432, Isto, J. Čizmić, op.cit str.344

ključak o zapaženom, što znači da prilikom davanja mišljenja vještaci, u stvari, rade ono što bi trebalo da urade organi koji vode postupak kada bi raspolagali potrebnim stručnim znanjem u pogledu činjenica koje su predmet vještačenja.

### **3. Vezanost suda ili drugog organa za nalaz i mišljenje vještaka**

Sud ili drugi organ koji vodi postupak nije vezan ni nalazom, niti mišljenjem vještaka, već on o ovom dokaznom sredstvu iznosi svoj konačni sud nakon brižljive ocjene ne samo tog dokaza, već i na osnovu ocjene svih ostalih dokaza pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi.

### **4. Svrha vještačenja - stručna pomoć u razjašnjenju činjeničnih ili pravnih pitanja?**

Međutim, uloga vještaka u kognicionim postupcima se iscrpljuje u stručnoj pomoći organu koji vodi postupak (sud ili upravni organ) prilikom utvrđivanja činjenica odnosno rasvjetljavanja ili razjašnjenja određenih činjeničnih pitanja, a ne pravnih pitanja, što znači da vještak nije pozvan, niti ovlašćen da organu koji vodi postupak, na bilo koji način pomaže u razjašnjenju pravnih pitanja i primjeni određene pravne norme.

Tako, na primjer vještak geometar je dužan da se izjasni o određenoj relevantnoj činjenici iz oblasti geodezije, pa stoga njegov nalaz ne može biti pouzdan dokaz o tome koja je stranka bila posljednji posjednik sporne nepokretnosti.

Ovakav zaključak neposredno proističe iz zakonskih odredaba sadržanih u važećim procesnim zakonima.<sup>6</sup>

Inače, objašnjenje za ova ograničenja uloge vještaka u kognicionim postupcima vodi korijene još iz najstarije pravne istorije. Naime, još u rimsko doba je nastala čuvena maksima rimskog prava: „Iura novit curia“, što znači da **sud poznaje pravo**, pa stoga niko drugi nije dužan, ni pozvan, niti ovlašćen da mu pravo objašnjava ili pak sugeriše kako će ga primijeniti.

### **5. Najčešći propusti prilikom predlaganja, određivanja i izvođenja dokaza vještačenjem u kognicionim postupcima**

Radi lakšeg razumijevanja i prepoznavanja karakterističnih propusta pri predlaganju i određivanju vještačenja, u daljem dijelu izlaganja ćemo se fokusirati na uobičajene greške koje se pri predlaganju i određivanju vještačenja čine u parničnom postupku.

5.1. Generalno posmatrano, da bi se uopšte moglo predložiti i odrediti izvođenje dokaza vještačenjem nužno je da stranke kao predlagači i sud budu dobro upoznati sa zahtjevima koji su stavljeni u postupak i činjenicama na kojima su ti zahtjevi zasnovani. Jednostavno rečeno svi učesnici postupka moraju biti upoznati sa sadržajem predmetnog spisa.

Pored toga, a saglasno zahtjevu zakonodavca da se u prijedlogu za vještačenje mora odrediti predmet i obim vještačenja<sup>7</sup>, stranke moraju znati koje činjenice žele uz struč-

nu pomoć vještaka razjasniti, kao i u kojoj mjeri (obimu) je nužno da se iste razjasne od strane vještaka.

Da bi se znalo koje činjenice je nužno razjasniti radi dokazivanja činjeničnog osnova tužbenog zahtjeva nužno je da stranke i sud dobro poznaju materijalno pravo, jer je upravo materijalnim pravom odnosno odgovarajućom normom materijalnog prava propisano šta treba dokazivati i na kome je teret dokazivanja.

Ovu tezu ćemo objasniti na primjeru materijalno-pravnih propisa o naknadi štete. Tako, na primjer, u odredbama čl. 177. st. 1 i 2 Zakona o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i Sl.glasnik R.S. br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu ZOO) su prepoznatljive činjenice koje se trebaju dokazati da bi se neko lice, kao imalac opasne stvari (na primjer vozač automobila kojim je pričinjena šteta) oslobodilo građanske odgovornosti za štetu. To su činjenice odnosno okolnosti koje obaraju pretpostavku uzročne veze između djelovanja opasne stvari i štete kao posljedice:

- da šteta potiče od uzroka koji se nalazi van stvari i da vozač automobila (štetnik) nije mogao predvidjeti, ili izbjeći ili otkloniti njegovo dejstvo;

- da je šteta nastala isključivom radnjom oštećenog ili trećeg lica koju vozač automobila (štetnik) nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti.

Prema tome predlagač koji predlaže ili sud koji određuje vještačenje moraju poznavati materijalno pravo, jer će samo u tom slučaju moći ocijeniti koje pravno relevantne činjenice za primjenu materijalnog prava treba razjasniti uz pomoć vještaka i slijedom toga i predložiti odnosno naložiti vještaku da prema pravilima struke sačini svoj stručni nalaz i mišljenje u pogledu tih okolnosti, a ne svih okolnosti koje su vezane za navedeni štetni događaj, kako to inače, u praksi, rade sudovi, držeći se one narodne poslovice „Od viška glava ne boli.“

U našem primjeru, ukoliko se nezgoda desila usljed naleta vozila na pješaka u naselju, u cilju oslobođenja od odgovornosti vještačenjem će trebati razjasniti pitanje da li šteta potiče od nekog uzroka koji se nalazi van automobila kao opasne stvari, te da li je vozač takav vanjski uzrok mogao predvidjeti, izbjeći ili otkloniti. (Na primjer iznenadno olujno nevrijeme, zemljotres, odron, devijacije, oštećenja i prepreke na putu).

Sličan princip važi i u slučaju međusobnih potraživanja naknade štete nastale usljed udesa izazvanog motornim vozilima u pokretu, kada se međusobna odgovornost imalaca ocjenjuje prema pravilima o odgovornosti za krivicu.

Vještačenjem se tada razjašnjavaju okolnosti kojima se dokazuje da se radi o tzv. **udesu** u kojem su učestvovala motorna vozila, da li su vozila bila u pokretu, da li je postojala protivpravnost u ponašanju vozača u vidu nepoštovanja propisa o bezbjednosti saobraćaja što podrazumijeva, kao što su, na primjer, vještačenje brzine kretanje vozila, vještačenje alkoholisanosti vozača, vještačenje opšte sposobnosti vozača za upravljanje vozilom i dr.), te vještačenje karaktera i obima oštećenja na vozilima.

<sup>6</sup> Vidi čl. 147 Zakona o parničnom postupku

<sup>7</sup> Vidi čl. 148 st.1 ZPP

5.2. U slučaju kada se radi o izvođenju dokaza vještačenjem, nužno je da se svi učesnici postupka, a naročito stranke i sud pridržavaju opštih i posebnih pravila o dokazivanju sadržanih u važećem Zakonu u parničnom postupku - ZPP, da činjenice koje je stranka priznala<sup>8</sup>, koje zakon pretpostavlja<sup>9</sup>, kao i one koje su opštepoznate<sup>10</sup>, ne treba dokazivati. Tako, na primjer ne treba predlagati izvođenje dokaza vještačenjem s ciljem da se utvrdi da je određenog dana u određeno vrijeme, na području nekog naseljenog mjesta bilo olujno nevrijeme, ako je ta činjenica notorna tj. opštepoznata i sudu i strankama. Prijedlog da se vještači radi utvrđivanja istinitosti takvih tvrdnji odnosno činjeničnih navoda sud ne bi trebao prihvatiti, već odbiti. Vještak kojem je ipak povjereno takvo vještačenje ili ovlašćeni radnik organa u kojem vještak zaposlen, mogu tražiti od suda da vještak bude oslobođen dužnosti vještačenja.<sup>11</sup>

5.3. Ukoliko sud, može izvjesne činjenice pojasniti običnim računskim operacijama ili pribavljanjem podataka od nadležne institucije ovlašćene za vođenje evidencija i baza podataka, te detaljnim saslušanjem stranaka i svjedoka, onda u takvim slučajevima nije potrebno vještačenje<sup>12</sup>, jer je očigledno da sud sam može razjasniti pojedina pitanja u pogledu činjenica koje se utvrđuju.

5.4. Isto tako, smatramo da sud nije dužan po prijedlogu odrediti vještačenje iznosa dospjelih zakonskih zatezних kamata obračunatih za period kašnjenja u plaćanju glavnog duga, ako je tužilac uz tužbu priložio obračun zatezних kamata koji je sam sačinio i iz kojeg su vidljivi svi elementi i parametri za obračun, a tuženi nije osporio ni jedan od elemenata obračuna. Takav stav je zauzet i u domaćoj sudskoj praksi.<sup>13</sup>

5.5. Iako je sud u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti vezan za pravosnažnu odluku krivičnog suda kojom je tuženi proglašen krivim, u parničnom postupku se mogu vještačenjem utvrđivati činjenice u pogledu okolnosti nastanka štete koje uslovljavaju stepen krivice<sup>14</sup>.

Činjenica što je u parnici izostalo dokazivanje vještačenjem očitstva metodom genetske daktiloskopije, sama za sebe, ne znači da su drugi dokazi i činjenice na kojima je zasnovana sudska odluka sumnjivi, odnosno da navedeni dokazi nemaju svoje vrijednosti.<sup>15</sup>

5.6. Imajući na umu da je uloga vještaka u svakom kognicionom, pa time i u parničnom postupku da pomoću svog stručnog znanja utvrdi okolnosti na osnovu kojih sud

mora donijeti zaključak o postojanju ili nepostojanju pravno relevantnih činjenica, pred stranku kao predlagača vještačenja, a isto tako i pred sud kao organ koji odlučuje o izvođenju dokaza vještačenjem će se često postaviti pitanje da li određeno pitanje predstavlja stručno pitanje koje sud treba razjasniti uz pomoć vještaka ili se pak radi o običnom faktičkom pitanje koje je moguće rasvijetliti izvođenjem drugih dokaza, kao što je na primjer saslušanje svjedoka.

Kao primjer ćemo navesti pitanje obezbjeđenja mjera zaštite na radu na radnom mjestu.

Dakle, da li je za odgovor na pitanje da li je neko preduzeo mjere obezbjeđenja sigurnosti na radu potrebno predložiti i izvesti dokaz vještačenjem?

Sudska praksa u primjeni ranijeg ZPP dala je na ovo pitanje potvrđan odgovor<sup>16</sup>, a naše mišljenje je da je ovaj stav sudske prakse aktuelan i danas.

Isto tako, domaća sudska praksa stoji na stanovištu da u nekim slučajevima nije potrebno izvoditi dokaza vještačenjem po vještaku medicinske struke da bi se utvrdilo zdravstveno stanje stranke,<sup>17</sup> ako se, u konkretnom slučaju, o zdravstvenom stanju stranke može zaključiti na osnovu relevantnih uvjerenja izdatih od nadležnih medicinskih ustanova i razumljive medicinske dokumentacije u kojoj je navedena dijagnoza i detaljan opis simptoma i tegoba, te i u slučaju kada sud o zdravstvenom stanju stranke može izvesti zaključak i neposrednim opažanjem u kontaktu sa strankom.

**6. Konačno treba napomenuti** da predlagači vještačenja okolnosti od kojih zavisi utvrđivanje relevantnih činjenica za donošenje odluke o krivičnoj odgovornosti počinioca krivičnog djela ili građanskoj odgovornosti za štetu najčešće zapadaju u grešku kada predlažu vještačenje u pogledu raspravljanja određenih pravnih pitanja, pa tako, na primjer, traže da se vještak odgovarajuće struke izjasni o tome da li se vozač pridržavao propisa o bezbjednosti saobraćaja na putevima, koliki je njegov doprinos nastanku nezgode i da li je postupanje vozača u uzročnoj vezi sa štetom kao posljedicom. U svim iznesenim slučajevima se radi o pravnim pitanjima u koja se vještak ne smije upuštati ni po nalogu suda niti na vlastitu inicijativu, niti svoje mišljenje smije zasnivati na tumačenju određenih pravnih propisa, jer bi u protivnom preuzeo ulogu sudije.

**7. Slična je situacija** i kada vještak prilikom izrade nalaza koristi i ocjenjuje za potrebe vještačenja određena dokazna sredstva koja su pribavljena od strane suda ili drugih nadležnih organa (na primjer, kada analizira i ocjenjuje dokaznu vrijednost Zapisnika o uviđaju i Crteža lica mjesta, te dokaznu vrijednost iskaza svjedoka i stranaka prikupljenih u prilikom uviđaja.

Ocjena dokaza u svakom kognicionom postupku je u isključivoj i neprikosnovenoj nadležnosti suda koju on vrši

<sup>8</sup> Vidi čl. 125 st.1 ZPP

<sup>9</sup> Vidi čl. 125 st.3 ZPP

<sup>10</sup> Vidi čl. 125 st.4 ZPP

<sup>11</sup> Vidi čl. 152 st.3 ZPP

<sup>12</sup> Vidi više o tome kod Š. Salaj, Uloga vještaka u parničnom postupku, Pravo i porezi, XLIX, 2000, br.10.str.52

<sup>13</sup> Vidi odluku Vrhovnog suda Federacije BiH br.Pž-129/98 od 19.10.1998, Biletu sudske prakse V.S.FBiH br.2/98 str.10

<sup>14</sup> Vidi odluku Vrhovnog suda Srbije br. GŽ-911/78 objavljen u knjizi Milke i Živote Jankovića, Hranislava Karamarkovića i Dragoljuba Petrovića, Komentar Zakona o parničnom postupku – treće dopunjeno izdanje Savremena Administracija Beograd, 1990, str.290

<sup>15</sup> Vidi odluku Vrhovnog suda Republike Srpske br.Rev.302/01 od 19.04.20102 godine, Bilten sudske prakse V.S.RS br.2004/1, odluka br.130

<sup>16</sup> Vidi odluku Višeg privrednog suda Srbije SL-1053/71 od 21.06.1979 godine objavljen u djelu Komentar Zakona o parničnom postupku treće dopunjeno izdanje, autora Milke i Živote Jankovića, Hranislava Karamarkovića i Dragoljuba Petrovića, Savremena Administracija Beograd, 1990, str.289 – podnaslov: sudska praksa

<sup>17</sup> Vidi odluku Vrhovnog suda Hrvatske br. Rev.128/81 od 23.05.1981 godine objavljen u Pregledu sudske prakse V.S.Hrvatske br.19, str.204,

po pravilima postupka koji vodi. Tako, na primjer, u parničnom postupku, građanski parnični sud slobodno i bez mišljenja bilo koga drugog, pa ni vještaka<sup>18</sup>, cijeni dokaze koje su stranke izvele na glavnoj raspravi isključivo po pravilima sadržanim u Zakonu o parničnom postupku.<sup>19</sup> To što je, na primjer, određeno i provedeno po vještaku odgovarajuće struke psihijatrijsko vještačenje radi utvrđivanja sposobnosti za rasuđivanje određene osobe, ne znači da je to i jedini dokaz koji sud treba imati u vidu, niti da samo na tom dokazu, koliko god da je uvjerljiv, treba zasnovati svoju odluku.<sup>20</sup>

**8. Prema tome**, sam nalaz i mišljenje koji je sud od vještaka zatražio kada je ustanovio da je radi utvrđenja ili razjašnjenja određenih činjenica potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže, predstavlja samo jedan od niza dokaza koji sud cijeni po pravilima odgovarajućeg kognicionog postupka, što znači da ga može, ali i ne mora prihvatiti kao relevantan dokaz za konačno utvrđenje pravno-relevantnog činjeničnog stanja.

**9. I pored činjenice** što je takvo postupanje predlagача vještačenja i organa koji vodi postupak, kojim se od vještaka traži ocjena pravnih ili činjeničnih pitanja u direktnoj suprotnosti sa zakonom (ZKP, ZPP), stranke predlažu, a sudovi prihvataju i nalažu vještacima da vještače u ovakvim slučajevima, čime na direktan način ugrožavaju pravnu sigurnost građana i vrijeđaju osnovne principe o pravu svakoga na pravično suđenje sadržane u Ustavu BiH i Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U ovakvim slučajevima zakonska i moralna obaveza vještaka je da odbiju da se izjašnjavaju po tako formulisanom predmetu i obimu vještačenja.

<sup>18</sup> Činjenice važne za presuđenje utvrđuje sud, a ne vještak - citirano prema odluci Vrhovnog suda Srbije br.Rev-3771/97 godine, objavljenoj u Čosić-Krsmanović, *Aktuelna sudska praksa iz građansko-procesnog prava*, Beograd, 2000, strana br. 97

<sup>19</sup> Koje će činjenice uzeti kao dokazane, odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno. (čl. 8 Zakona o parničnom postupku)

<sup>20</sup> Psihijatrijsko vještačenje svakako je odlučan putokaz pri utvrđivanju umne odnosno poslovne sposobnosti neke osobe, ali ne i jedini dokaz koji sud treba imati u vidu. (Odluka Vrhovnog suda Hrvatske br. Rev.1522/81 objavljena u J. Čizmić, *Komentar Zakona o parničnom postupku*, Sarajevo, 2009, str. 344, strana br-434)

## ZAKLJUČAK:

Uloga vještaka kao stručnih pomoćnika suda u svim postupcima u kojima se utvrđuju pravno relevantne činjenice je od neprocjenjive vrijednosti za pravilno i pravedno odlučivanje povodom pravozaštitnih zahtjeva građana i od značaja za ostvarenje socijalne pravde uopšte.

Međutim, u gotovo svim kognicionim postupcima se ustalila praksa da organi koji vode navedene postupke (na primjer: sudovi), zanemarujući procesne norme kojima se uređuje funkcija vještaka, povjeravaju vještacima da oni umjesto njih ocjenjuju relevantne činjenice i dokazna sredstva za donošenje odluke ili pak da u svom nalazu i mišljenju daju odgovore na određena sporna pravna pitanja, tako da se stiče utisak da ne sude sudovi, već vještaci.

Upravo zbog iz navedenih razloga smatramo da je neophodno da zakonodavac, de lege ferenda, prilikom uređenja svakog kognicionog postupka, posveti više pažnje uređenju funkcije vještaka kao stručnih pomoćnika suda preciznim definisanjem odnosa vještaka i organa koji vodi postupak, te određivanjem jasnijih granica ovlaštenja vještaka u postupku.

## LITERATURA:

- Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Republike Srpske br. 1, 2004.
- Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH br. 2/98.
- Čizmić, J. (2009). *Komentar Zakona o parničnom postupku*. Sarajevo.
- Čosić-Krsmanović. (2000). *Aktuelna sudska praksa iz građansko-procesnog prava*. Beograd.
- Janković, M., Janković, Ž., Karamarković, H., Petrović, D. (1990). *Komentar Zakona o parničnom postupku - treće dopunjeno izdanje*. Beograd, Savremena Administracija.
- Kamhi, S. (1961). *Građanski sudski postupak*. Sarajevo: IP Veselin Masleša.
- Pregled sudske prakse Vrhovnog suda Hrvatske br. 19.
- Ralčić, T., Tanasković, V. (1977). *Zakon o parničnom postupku sa komentarom sudskom praksom i obrascima*. Beograd: NIP Književne Novine.
- Salaj, Š. (2000). *Uloga vještaka u parničnom postupku*. *Pravo i porazi*, XLIX, br. 10.
- Stanišić, J., Kulenović, Z., Milišić, S., Mikulić, S., Vučina, D. (2011). *Komentar Zakona o parničnom postupku*. Mostar, Apriori org. agencija.
- Triva V. S., Belajec M.D. (1986). *Građansko procesno pravo, VI izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb, Informator.

# Expertise as Evidence in Cognitive Procedures

## Slobodan Stanišić

**Summary:** The paper discusses general issues about the concept and function of an expert witness in any proceeding, compared organs which leads the process and experts with special reference to the characteristic vulnerabilities of the participants in the proceedings, when proposing, determination, preparation of expert testimony and presentation of evidence by expert testimony.

**Keywords:** expert witness, expert testimony, evidence, procedures kognicioni